

Andro ENUKIDZE:

*„Lumea a pierdut
«gustul» gândirii profunde!...”*

Andro Enukidze a absolvit în anul 1987 Universitatea de Artă Teatrală din Tbilisi (Georgia), secția de Regie Teatru, avându-l ca profesor și mentor pe Robert Sturua, al cărui asistent a fost ulterior.

A montat peste 40 de spectacole în Georgia, Rusia, Polonia, Turcia și acum în România.

A fost Regizor-Șef al Televiziunii Naționale din Georgia.

A fost profesor de regie la Universitatea de Artă Teatrală din Turcia.

Actualmente este Profesor de actorie la Universitatea de Artă Teatrală din Tbilisi, Georgia.

Din 1987 până în prezent este angajat ca regizor al Teatrului „Rustavi” din Tbilisi, Georgia.

Multiple participări, premii și mențiuni la festivaluri naționale și internaționale dintre care, personal, le consideră valoroase doar pe două:

2000 – Premiul pentru cea mai bună regie la Festivalul „Masca de aur” din Georgia;

2005 – „Grand Prix” pentru cel mai bun spectacol din creația lui F.M. Dostoievski la Festivalul „Fiodor Dostoievski” din Rusia.

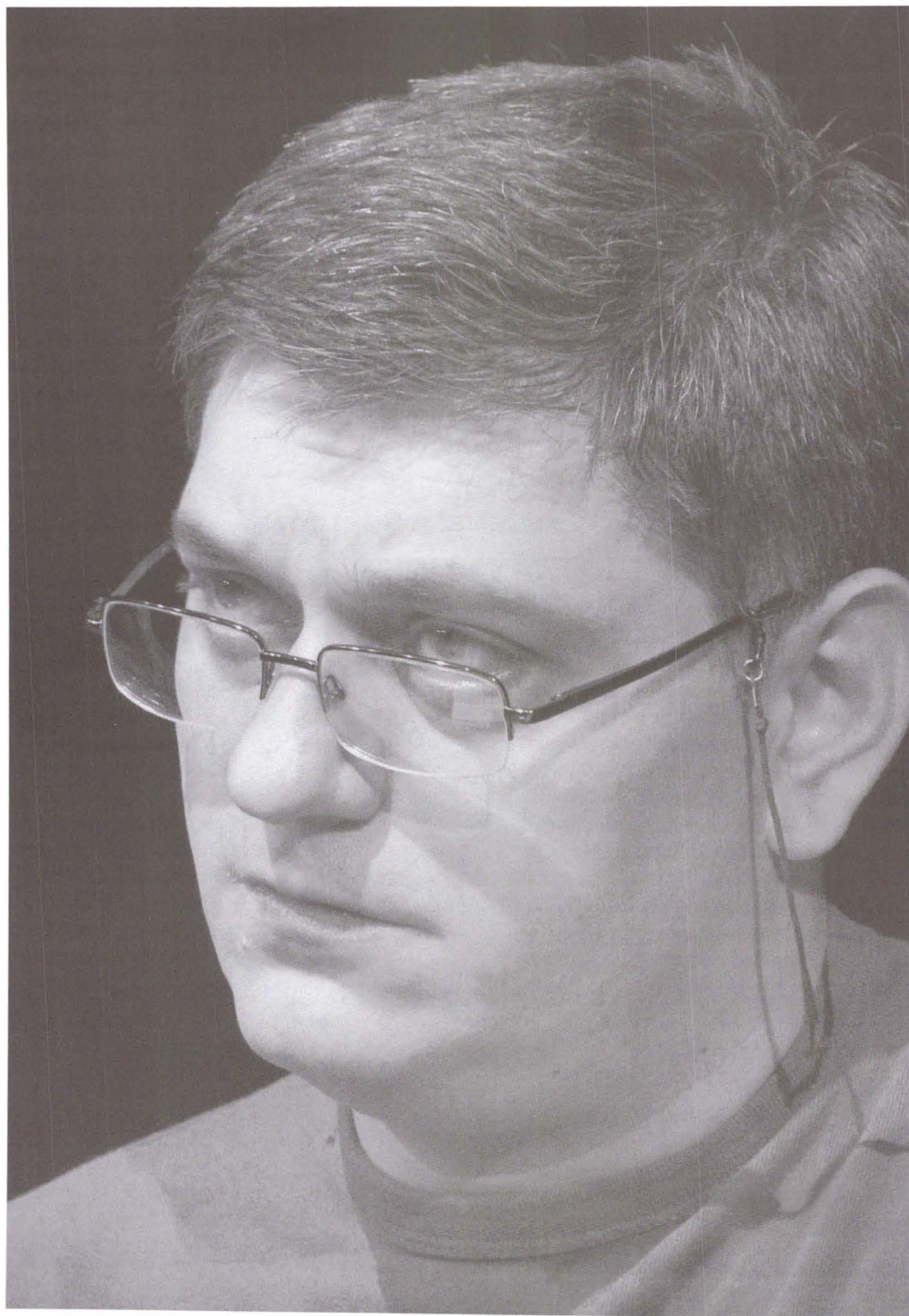
Traian Apetrei: Stimate domnule Andro Enukidze, îmi îngădui o observație: în ultima vreme, regizorii se raportează la textele dramaturgilor într-un fel mai special, în sensul că materialul dramaturgic rămâne doar ca un punct de plecare... A devenit cumva regizorul un filosof care operează cu „armele” lui și numai ale lui?

Andro Enukidze: Totul începe de la text! Încotro se îndreaptă apoi lucrurile? Depinde de dramaturg. Dramaturgii au resursele lor. Ei scriu un text. Iar regizorii vin cu posibilitățile lor. Dacă regizorul este bun și dramaturgul deștept, atunci ei vor colabora înspre folosul tuturor.

Câțiva dramaturgi din Georgia, prieteni de-ai mei, mi-au spus că dacă ei ar scrie ceea ce spun actorii pe scenă și s-ar citi aceste cuvinte, ar fi vorba despre o prostie și nicidecum despre ceva închegat! Și asta din câteva motive: de pe hârtie nu se aude muzica, nu se vede lumina, nu se simte măiestria actoricească. Dar sunt și dramaturgi-dictatori cărora nu le place să se facă schimbări în text. Dar, ca de obicei, aceștia pierd. Și pierd chiar și atunci când regizorul este bun!

Ce înseamnă o atitudine... frumoasă față de text? Cum se comportă un regizor bun față de text?

El trebuie să păstreze exențialul, sufletul, aroma și ideea autorului! Dacă va dovedi respect pentru acestea, dramaturgul n-ar trebui să reproșeze

Scenă din *O poveste foarte simplă* de Maria Lado

regizorului adăugarea mijloacelor regizorale de lucru, chiar dacă uneori se mai taie din text!

Dacă sunt dramaturgi-dictatori care nu sunt de acord cu mine, atunci respectivii n-au decât să-și monteze singuri piesele. Nu vor avea niciodată succes! Regia este o cu totul altă profesie decât ceea ce face dramaturgul! Am auzit doar despre foarte puțini dramaturgi care erau și buni regizori. Stanislavski i-a permis lui Cehov să regizeze doar un singur moment dintr-o piesă a sa – un moment foarte scurt – rezultatul a fost că lumea a râs de s-a prăpădit de regia lui Cehov... Dar el rămâne un dramaturg genial. Cred că cel mai potrivit este ca fiecare să se ocupe de ceea ce știe mai bine să facă: regizorii – de regie, dramaturgii – de scrierea textelor!

T.A.: *Mi se pare că acum – cel puțin în România – este evident un paradox: în teatru se „construiesc” spectacole tot mai elaborate, tot mai greu de decriptat, cu sensuri tot mai profunde, asta în vreme ce spectatorii sunt tot mai grăbiți, tot mai puțin dispuși să zăbovească asupra unor sensuri nu tocmai la vedere... Ceva pare să nu se lege...*

A.E.: De ce Chaplin este genial? Pentru că fiecare înțelege ceea ce a vrut el să spună! De ce Felini este înțeles de toată lumea? Pentru că el „vorbește” pentru toată lumea!

Sunt, pe de o parte, spectacole-experiment. Acestea nu sunt pentru publicul larg. Dar prin aceste spectacole căutăm ceva nou în limbajul teatral. Avem nevoie de astfel de căutări, dar și de alte genuri de spectacole. Toate spectacolele au dreptul la viață, îndeosebi când e vorba de montările unor mari regizori. Însă, de multe ori am văzut tineri regizori care pretindeau că fac experimente, dar în fapt era evident că ei nu puteau monta un spectacol cel puțin corect. Este adevărat că unele montări proaste se ascund sub titlatura de „experimente”.

T.A.: *Și-ar fi de întrebare cum de „supraviețuiesc” regizorii slabi?*

A.E.: Este la fel cum în spitale sunt doctori buni dar și doctori proști din punct de vedere profesional. Teoretic, tratamentele din spitale sunt bune. Doar că unii doctori care aplică acele tratamente sunt nepotrivii locului. Cam în același fel și noi, regizorii, suntem niște medici care aplicăm mai bine sau mai puțin bine niște tratamente care, teoretic, sunt bune.

T.A.: *Se spune că televiziunea a distrus cinematograful și că aceeași televiziune ar fi distrus și teatrul...*

A.E.: Nu sunt de acord cu această părere! Cultura de masă a cuprins mai multe domenii. Și efectele acestei extinderi nu sunt dintre cele mai bune. Lumea a pierdut „gustul” gândirii profunde, a pierdut capacitatea de a înțelege ce este bine și ce este rău! Și asta pentru că masele s-au obișnuit cu producții culturale de mâna a doua!

T.A.: *Și atunci, încotro?*

A.E.: Filme bune mai sunt și acum! Nu este vina cinematografului pentru ceea ce s-a petrecut! Ori că unele filme sunt proaste, ori că nu sunt apărate drepturile de autor... Lumea nu mai merge la cinematograful, pentru că știe că poate găsi pe un CD-pirat filmul de la cinematograful. Or, filmul de pe CD este prost, este un film de care lumea nu are nevoie!

Trebuie să ne gândim serios la ceea ce are nevoie lumea!

T.A.: *Chiar în spectacolul pe care tocmai l-ați montat la Botoșani reproșați excesiva preocupare pentru bani...*

A.E.: Cu ceva nu sunt chiar întru totul de acord în această zonă. Deocamdată, și oamenii din țara dumneavoastră și cei din țara mea trec prin schimbări profunde. Acum zece ani ne gândeam cu să trăim, cum să ne creștem copiii. Vremurile erau grele. Dar nu încapă îndoială, vom ieși din această stare! Poate că acum și unii și alții mâncăm mămăligă. Dar va veni o vreme în care vom dori și un deliciu. Iar între deliciile vieții se află și teatrul. Nu încapă vorbă, lumea va avea nevoie de teatru!

T.A.: *În același timp, mi se pare a fi foarte evident pericolul de a ne „usca” sufletește. Parcă avem tot mai puțin capacitatea de a ne bucura. Alergătura zilnică, pentru a satisface felurite nevoi (unele reale, dar cele mai multe – false), ne ucide capacitatea de a visa...*

A.E.: Tocmai aici este problema: noi muncim pentru oameni, aceasta este misiunea noastră – de a limpezi oamenii ceea ce li se întâmplă cu adevărat în această lume contradictorie!

*A consemnat Traian APETREI,
director al Teatrului „Mihai Eminescu” Botoșani*